ken, wanneer men daarmee tevreden was. Het Gereformeerd beginsel eischt meer dan een seminarie, het eischt een Gereformeerde Universiteit, die voor alle faculteiten het Christelijk beginsel handhaaft. Moge daarom dit uitnemende woord ook bij onze Christelijke Gereformeerde kerken in Amerika ingang vinden.

Leestafel.

Dr. F. W. Grosheide. Nieuw-Testamentische Studiën. I. Opmerkingen over Hebr. 1 : 1—4 met een bijlage over „Gods spreken door". Kampen — J. H. Kok — 1910.

Dr. Grosheide, predikant bij de Gereformeerde Kerk te Schipluiden, zendt met deze Nieuw-Testamentische studiën het eerste deel van een periodiek in de wereld, dat hij, naar het voorbericht vermeldt, van plan is door andere deelen te laten volgen.

In die volgende deelen zal hij dan opnemen „allerlei dat op het N.-T. betrekking heeft, exegetische, kanonische, grammatische stukken, beoordeelingen of bestrijdingen van boeken op N.-T. gebied".

Een tijdschrift, een nieuw tijdschrift alzoo op het gebied van de N.-T.-studie.

Met bijzondere blijdschap begroet ik de verschijning van zulk een tijdschrift onder ons. Want, wel wil het mij, met het oog op wat ik gewaar werd van den arbeid van sommigen mijner ambtgenooten zoo te Kampen als te Amsterdam, voorkomen, dat de heer Grosheide met zijn: „Het is toch een niet te loochenen feit, dat sinds de wederopleving der Gereformeerde theologie tot dusverre juist de exegetische vakken het minst zijn beoefend" — in zijn Voorbericht zich leelijk verschrijft. Maar ik zal niet ontkennen, dat er, behalve dan uit den arbeid dier hoogleeraren en laat mij er aan toevoegen, ook uit dien aan een paar akademische proefschriften en enkele tijdschrift-artikelen besteed, van een wetenschappelijke beoefening der exegetische studie, ouder ons Gereformeerden niet te veel bleek.

Dit nu is mijns inziens te betreuren, want ik ben het weer van harte met den heer Grosheide eens wanneer hij schrijft: „Toch blijft de bibliologische groep grondslag van het gansche gebouw der theologie."

Daarom verblijd ik mij over de verschijning van zijn tijdschrift als poging tot verhefting van de N. T.-studie.

Ook ben ik het goed met hem eens over wat hij schrijft omtrent de, ook op theologisch gebied, noodzakelijk geworden verdeeling van arbeid.

De Oud-Testamentische-, maar ook de N. T.-wetenschap eischt in onzen tijd den geheelen mensch. Zeker, het *vinculum*, de band, die de verschillende wetenschappen verbindt, mag aan niemand, die zich aan het wetenschappelijk bedrijf wijdt, onbekend zijn, waarom dan ook studie van de wijsbegeerte onmisbaar is ter voorbereiding tot *wijsgeerige* studie ofewel *wetenschappelijk* bedrijf. En ook dient, wie zich aan een deel der Theologische wetenschap wijdt, voor alles Theoloog te zijn en alzoo een oog te hebben voor, — om den gangbaren term te gebruiken, het organisch verband dier deelen. Maar, wie nu in zoo'n deel en ook zoo'n onderdeel iets zal praesteeren, met zijn bedrijf daar de wetenschap zal verrijken, d. i. vooruitbrengen, dient er zich dan ook geheel aan te geven.

Men moge als schelden op „Specialistenthum", maar wie, om iets te noemen, in onzen tijd èn als Oud- èn als Nieuw-Testamenticus zou willen poseeren, maakt den indruk van een kind onzer eeuw in het costuum van de 17e.

Dr. Grosheide die een verstandig man is, ziet dit dan ook in. Wanneer hij toch schrijft, dat „billijkerwijze mag worden verwacht, dat diepere exegetische studie alle anderen ten goede zal komen," laat hij daarop volgen, „dat ik juist de N. T. vakken koos, is niet, omdat O. T. onderzoek mij minder noodig schijnt, maar omdat ik door persoonlijke voorliefde gedreven, sinds ruim 5 jaren al den tijd, dien ik mocht beschikbaar stellen, aan de N. T. wetenschap heb besteed".

Is mij alzoo om bovengenoemde reden de verschijning van N. T. S. reeds een oorzaak tot blijdschap, zij is mij dit bovendien ook om wat dit eerste deel biedt in zijn Opmerkingen over Hebr. 1 : 1—4.

Dr. Grosheide geeft hier een exegetische studie over die plaats.

Een der meest bekende, maar, naar hij terecht opmerkt, ook „een der moeilijkste plaatsen uit het geheele N. T."; bovendien naar hij herinnert „een voorname locus classicus uit de dogmatiek".

Voorzoover ik, die geen Nieuw-Testamenticus ben, het kan beoordeelen, getuigt deze studie van groote kennis der litteratuur en van goede methode.

Wat er mij bijzonder weldadig in aandoet is, dat de geachte schrijver er zich nergens in bezondigt aan „excessen naar rechts", die, voor een juiste exegese toch, al evenmin dienstig zijn als de „excessen naar links".

Na dan herinnerd te hebben, dat Hebr. 1 : 1—4 een locus classicus is in de dogmatiek, zegt Grosheide: „Bij zulke teksten immers bestaat altijd gevaar, dat men ze eenzijdig uit dogmatisch oogpunt beschouwt, zonder eerst nauwkeurig te exegetiseeren en na te gaan, of men werkelijk recht heeft uit een woord af te leiden, hetgeen men er bij den eersten oogopslag in leest."

Na zulk een opmerking steek ik met Dr. Grosheide als exegeet, in goed vertrouwen van wal.

Dat „het *wenschelijk* is," naar hij zegt, „eer we tot de eigenlijke exegese overgaan, *af*terekenen met de tekstkritiek," klinkt mij letwat bedenkelijk. Maar het loopt nog al goed af. Aan den Textus Receptus, of dien van Scrivener (Stephanus), welken Grosheide ten grondslag neemt, acht hij zich toch niet slaafsgebonden, en de resultaten van de tekstkritiek, die Godverheerlijkende studie om tot den zuiveren tekst der Heilige Schriften van het N. T. te komen, neemt hij dan ook over. Zelfs van Tischendorf, den dikwijls verguisde, wil hij nog wel wat leeren. Toch geef ik hem in overweging, bij een volgende wetenschappelijke exegetische studie wanneer hij van „de meerderheid der mauskels" en van „de beste handschriften" spreekt, ze dan ook te noemen, en daarbij de gronden optegeven waarom hij met dat deel van den apparatus criticus een varia lectio volgt.

De exegese zelf is bezonnen en streng.

Wat sympathie wekt is daarbij de nauwkeurigheid en de groote zorg besteed aan het grammaticale element.

Trouwens van Dr. Grosheide, die niet alleen Theologiae doctor is, maar ook een vierjarige akademische studie van de klassieke Philologie heeft gemaakt, welke studie hij met een welgeslaagd candidaats-examen besloot, niet anders te verwachten.

Noemde ik straks bij de goede methode, ook de groote kennis van de litteratuur, zoo van de oudere als van de nieuwere en nieuwste, met oordeel des onderscheids en met weldadig aandoende zelfstandigheid van denken is van haar overal gebruik gemaakt.

Het resultaat waartoe Dr. G. met deze zijn studie over de eerste vier verzen van den Hebreër-brief komt, is, dat zij de inleiding vormen van den geheelen brief en in 't kort den inhoud daarvan aangeven.

Dat zij voorop stellen de heerlijkheid van den Middelaar, die Hij èn bezit krachtens Zijne Goddelijke natuur èn verkreeg door het volbrengen van het werk, waarvan breeder zal worden gesproken.

Grosheide stelt dan deze verbeterde vertaling voor:

Velerlei malen en op velerlei wijze heeft God van ouds tot de vaderen gesproken door de profeten, maar in het thans gekomen laatste der dagen sprak Hij tot ons door Zijnen Zoon, Dien Hij gesteld heeft tot bezitter van alle dingen, door Wien Hij ook de wereld gemaakt heeft. Zijn Zoon, Die als uitstraling Zijner heerlijkheid en afdruk van Zijn wezen en als drager van alle dingen door het woord van eigen kracht, nadat Hij reinigmaking der zonden had teweeggebracht, Zich gezet heeft ter rechterhand der Majesteit in den hooge en daarbij zooveel machtiger is geworden dan de engelen, als Hij voortreffelijker naam boven hen geërfd heeft.

Wat mij ook goed doet is, dat Dr. Grosheide genoeg esthetischen zin heeft voor de schoonheid van deze Schriftwoorden, die hij dan ook handhaaft tegen de onlangs ingebrachte bezwaren, o. a. van Prof. Volter.

Zij het Dr. Grosheide vergund, in Schipluidens vriendelijke pastorie, veel tijd beschikbaar te stellen voor zijn N. T. studiën en vinden die dan haar weg naar zijn tijdschrift.

Vereenigingsleven.

EEN UITSTAPJE OP KERKELIJK TERREIN

III.

Wie, die zich zet tot eene bespreking van den arbeid van de Geref. Kerken in Brabant en Limburg en dit een vorig jaar ook doen mocht en daarbij mocht stilstaan bij het werk, door Ds. Binnema verricht, zou dittmaal willen vernemen, met leedwezen dezen ontslapen ijverigen bedienaar van Gods Woord te herdenken, die werkte zoolang het dag voor hem was, met liefde en opgewektheid, op een arbeidsterrein, voor hetwelk hij zoo uitnemend geschikt was, en waar hij eene ledige plaats heeft achtergelaten, die niet gemakkelijk te vervullen was.

Ds. Binnema werd reeds in 't begin van 1909 ongesteld; wel trad hij aanvankelijk nog hier en daar op, maar het viel hem zwaar en reeds in April moest hij zijn arbeid neerleggen en rust nemen. Den 12den November des vorigen jaars werd hij voorgoed aan zijn geliefden werkkring ontrukt.

Het behoeft niet gezegd te worden, hoe zwaar het verlies drukt op den evangelisatiearbeid in het Zuiden, die in ernstige mate met gebrek aan krachten heeft te kampen en ook, zooals reeds werd opgemerkt, financieelen steun dringend behoeft.

„Het zwakke Brabant", zoo lezen we in het officieele verslag over 1908 1909, „doet zooveel, bijna hadden wij gezegd, doet alles, wat het kan voor den arbeid der Evangelisatie. En dat, terwijl het aan geen anderen arbeid in Gods koninkrijk zijne gaven onttrekt. En toch worden de bijdragen van Brabant niet kleiner. Het klein bedrag dat de collecten minder opbrachten, werd door het ingezamelde in Brabantsche busjes ruim overtroffen.

„Ook buiten N.-Brabant waren het vooral de busjes, die ons hielpen het evenwicht der inkomsten te bewaren.

„Wat met bijzondere bestemming voor Kerkbouw te Venlo gegeven werd, is, omdat het onze jaarlijksche uitgaven en inkomsten niet wijzigt, afzonderlijk genoteerd. Het begin is er — *f* 247.90. Met dit bedrag is er van bouwen nog geen sprake. In Venlo zijn wij met een veertigvoud pas geholpen. Gerekend echter met de ontwaakte belangstelling zijn wij niet zonder hope, dat in Venlo spoedig een kerk zal verrijzen. Spoedig zeggen wij. Want alles dringt er toe. Zijn er inmiddels geen broeders of zusters, die tot zoolang ons òf persoonlijk, òf gezamenlijk aan de *f* 9000 willen helpen, tegen een rente van 4 pCt., waarvoor Brabants kerken borg zeggen, zooals weleer voor Tilburg?

„Dat is voor Limburg een behoefte".

Gaarne ondersteunen we van ganscher harte dezen oproep om hulp.

De toestand in Limburg is trouwens over het algemeen nog niet bevredigend.

„Moet dat", zoo vraagt *De Bode van de Geref. Kerken in Noord-Brabant en Limburg*, „moet dat nog langer zoo blijven?

„Is Limburg een getuige tegen de Nederl. Geref. Kerken?

„Neen, lang blijft dit niet meer zoo.

„We hebben goeden moed.

„Er komt toenemende belangstelling; want de toestanden in het donkere Zuiden worden steeds meer en beter den kerken bekend.".

Alleen klaagtonen zijn het trouwens niet, die uit Brabant en Limburg tot ons komen. Want getuigt het verslag van beproevingen, het mag ook van bijzonderen zegen mededeeling doen.

Het verslag mag spreken van blijkbaren vooruitgang in den arbeid.

„Onze Zendingspost *Eindhoven* was reeds zooveel toegenomen, dat daar ouderlingen en diakenen konden gekozen worden en daarmede de Gereformeerde Kerk te Eindhoven tot openbaring kwam. En spoedig daarna had met medewerking der Deputaten, wat het financieele aangaat, de roeping van Ds. Binnema naar Eindhoven plaats. Daar, meer in het middenpunt van den arbeid, was ook de plaats van onzen Broeder Binnema. En hij zelf verlangde er naar, daar zijn jarenlangen arbeid te kunnen voortzetten.

„*Tilburg* zou dan een anderen Dienaar des Woords beroepen, aan wien de Deputaten meer bijzonder Rosendaal en wat nader bij Tilburg is gelegen, konden opdragen.

„Waarlijk! een verruiming gaf die verwachting ons.

„*Rosendaal*, onze Westelijke Zendingspost, ging wel langzaam, ondanks verwisselingen, vooruit, maar biedt bij vaste bearbeiding meer vooruitzicht. Daar werd door onderscheidene Predikanten een Zondag gepredikt waarvoor wij bij dezen hun onzen dank betuigen.

„Op *bijzondere* wijze hielp hier de *classis Leiden*, die telkens uit haar midden kerken aanwijst, wier Dienaren een Zondag te Rosendaal dienen, op de wijze alsof Rosendaal een vacante kerk van die classis was. Voor dit hartelijk betoon van broederliefde bieden wij aan die classis hier gaarne openlijk dank".

Helaas, dat de ziekte en het overlijden van Ds. Binnema zooveel schoone verwachtingen tijdelijk kwamen verstoren!

We willen van dezen arbeid, waaraan we een drietal artikelen wijdden, niet scheiden, zonder nog bijzonderlijk melding te maken van het werk van Broeder Dekker, die in Venlo zijn standplaats heeft, en daar nog steeds „met lust en niet ongezegend" zijn taak vervult.

Weet ge, hoe hij arbeiden moet?

„Wij zullen hem dan volgen op zijn weg, nà des Zondags getuige geweest te zijn te *Venlo* van den vóór- en namiddagdienst, de Zondagschool, de catechisatie en de Jongelinga vereeniging, alle door hem geleid.

„Maandagmorgen op reis naar *Helenaveen* en 's middags naar *Helmond* om te catechiseeren.

„Dinsdag te Venlo weer twee catechisaties en gedeeltelijk de leiding der Jongedochters-vereeniging.

„Woensdagmorgen om de andere week op reis naar *Maastricht* en Simpelveld, om op beide plaatsen, samen geteld, aan 22 catechisanten onderricht te geven. Vandaar komt hij met middernachtelijk uur weer te Venlo terug.

„Donderdag morgen te Venlo catechisatie en 's middags te *Roermond*, waarna hij daar in den wintertijd nog godsdienstoefening houdt".

„Dat zijn alle vastgestelde uren.

„En dan wat er nog bij wordt waargenomen aan bezoeken van afwezig gebleven kerkgangers, ouders van Zondagschool-kinderen en nieuw aangekomen protestanten of lijders in het hospitaal te Venlo.

„En dan het bezoeken van verstrooiden en Roomschen in allerlei plaatsen van Limburg, niet alleen *nabij* de reeds genoemde plaatsen, maar ook verder af, o.a. ook te Heerlen en Kerkrade bij mijnwerkers; om te spreken, bijbels en tractaten aan te bieden!

„Dat alles maakt, dat Broeder Dekker nu juist geen rentenierslceven lijdt. Altijd bezig! Want ook op reis in den trein is hij niet ledig, maar daar wordt menig gesprek aangeknoopt en tractaat aangeboden om 't Woord des Heeren te verbreiden."

Zoo werken in het Zuiden onze ijverige mannen het moeilijk werk van de evangelisatie van Brabant en Limburg door onze Geref. Kerken.

„Door onze Geref. Kerken", we herhalen dit. Want, om alle misvatting aftesnijden, besluiten we met de opmerking, waarmede we onze bespreking aanvingen, deze namelijk, dat we in dezen arbeid niet te doen hebben met een stukske vereenigingsleven in den gewonen zin, maar met een taak van de Geref. Kerken in Nederland.

Officieele Berichten.

Van April 1910—Maart 1911 is tot scriba der algemeene vergadering van de Zendingsarbeiders op Midden-Java gekozen Ds. L. Netelenbos, Wonosobo; tot scriba der afsonderlijke vergadering van Missionn. predikanten Ds. B. J. Esser te Poerbolinggo; en tot scriba van den Raad van Toezicht op de Keuchenius-school Ds. M. van Stokkum, Poerbolinggo.

Kort verslag van de vergadering der Classe Gorinchem, gehouden 4 Mei 1910.

1. Namens de Kerk van Gorinchem opent Ds. Lindeboom de vergadering op de gebruikelijke wijze.

2. Na onderzoek der lastbrieven wordt het moderamen aldus vastgesteld: Ds. Reijenga, Praeses; Ds. van Diemen, Scriba; Ds. Lindeboom, Assessor.

3. De notulen der vorige vergadering worden gelezen en onveranderd goedgekeurd.

4. De Commissie, benoemd om den raad van eene der kerken bij te staan in het uit den weg ruimen van gerezen moeilijkheden, brengt rapport uit van haar arbeid, hetwelk wordt goedgekeurd.

5. De Kerken van Gotinchem, Leerdam en Ottoland deelen mee, hare bijdrage voor de Zending te hebben verhoogd; de afgevaardigden van enkele andere kerken zullen deze zaak nog aan de orde stellen in de vergadering van hun Kerkeraad.

6. Bij het onderzoek naar Art. 41 D. C. blijkt, dat in eene der kerken een niet-gewenschte verhouding tusschen ambtsdragers bestaat; op verzoek des Kerkeraads aldaar worden twee genabuurde kerken aangewezen, om te trachten met hem deze zaak tot een goed einde te brengen.

Ook ontvangt eene der kerken advies inzake een Sabbatskwestie. De kerk van Lexmond heeft, naar het advies der vorige vergadering, hare verhouding tot de geloovigen te Ameide nader geregeld; de stipulatie wordt voorgelezen en goedgekeurd. Ook hoopt Lexmond voortaan te collecteeren voor het Weeshuis te Middelharnis.

7. Tot afgevaardigden naar de Particuliere Synode worden gekozen de dienaren K. J. Kapteyn en C. Lindeboom, als primi, en J. F. Reijenga en G. Verrij, als secundi; en de ouderlingen D. den Beste (Gorcum) en G. P. Scherpenzeel (Lexmond) als primi, en J. Bikker (Nieuwland bij Leerdam) en J. van Eijsden (Nieuwpoort bij Langerak) als secundi.

8. De in opdracht eener vorige vergadering aan de kerken toegezonden concept-visitatieregeling wordt behandeld, en na enkele wijzigingen vastgesteld.

9. Het voorstel-Leerdam

„De Classis Gorinchem besluite, aan de e.k. Part. Synode te verzoeken, dat deze aan de e.k. Generale Synode het voorstel zal doen, de Hooge Regeering op hare roeping te wijzen, om wederom in onze wetgeving op oprettelijken doodslag de doodstraf te stellen",

wordt, na ernstige gedachtenwisseling, met algemeene stemmen min één aangenomen.

10. Regeling der vacature-beurten. Asperen zal worden gediend door D.D. Milo en Reijenga; Noordeloos door D.D. Van der Vlies en Lindeboom; Hardinxveld door D.D. Kapteyn en Verrij; Langerak door D.D. Steinhart en Van Diemen.

11. Aan de classis Dordrecht zal wederom voor Noordeloos hulp gevraagd worden in de Bediening des Woords.

12. Sluiting door den Praeses, na dankgebed door den Scriba.

Op last van de Classis,
C. Lindeboom,
h. t. Assessor.

Buitenland.

Duitschland. Scheidbrieven aan de kerk.

In het Koninkrijk Saksen ligt het Ortschaft Klein-Schonebeck-Fichtenau bij Rahnsdorf. Tot hiertoe werden de uitgaven die de Evangelische kerk aldaar te doen had, uit de kas der burgerlijke gemeente betaald. Maar sedert er sociaal-democraten in den Gemeenteraad kwamen, drongen deze er op aan, dat de post „kosten van de kerk" van het budget geschrapt werd. Van sociaal-democratische zijde werd betoogd, dat de Evangelische gemeente geen recht had te eischen dat personen, die het met hun belijdenis niet eens zijn, of menschen die zich van haar hebben losgemaakt om tot eene andere vrije gemeenschap te behooren, voor de kosten van haar eeredienst bijdragen. Dit jaar gaf de Gemeenteraad aan dien drang gehoor en besloot geen gelden meer voor kerkelijke doeleinden op de begrooting te zetten. De Evangelische kerk moest toen omzien naar middelen om in haar onderhoud te voorzien, en besloot daarom alle Evangelische inwoners aan te slaan voor het betalen van eene kerkelijke belasting. Hierop werd een vergadering gehouden, en staande de vergadering verklaarden meer dan 100 inwoners dat zij de Evangelische landskerk wilden verlaten.

In een Duitsch kerkelijk blad wordt dit bedroevend genoemd. En zeker is het betreurenswaardig, dat in een kleine buurt zooveel menschen meenen zich van de Evangelische landskerk te moeten losmaken. Doch wij kunnen het niet anders dan verblijdend noemen, dat in kerkelijke verhoudingen klaarheid en waarheid komt. Die 100 bewoners hadden reeds in hun hart met de kerk des Heeren gebroken, zij behoorden er alleen in naam toe; de kerk der Heeren kan er alleen bij winnen wanneer menschen haar een scheidbrief geven, die niet meer tot haar behooren. Jammer, dat sociaal-democraten daartoe den stoot moesten geven! Het schijnt echter dat er in Duitschland niet velen gevonden worden, die met Pascal zeggen: „hoe schoon is de staat der kerk als zij alleen door God staande gehouden wordt."

Deze beweging op een dorp in Saksen staat niet alleen. Ook in Berlijn en in andere groote steden dringt men er van socialistische zijde op aan, dat men zich van de kerk losmaakt, en niet zonder gevolg.

Gemengd Nieuws.

In de *Hope* vonden wij het volgende schrijven van Dr. J. A. Otte, den helaas overleden geneesheer van het hospitaal te Amoy in China, gedateerd den 15den Febr. 1910.

„Wij hebben juist het drukste jaar in de geschiedenis van ons werk geeindigd. Behalve algemeen zendingswerk, de zorg voor de zendingsfinancièn als zendings penningmeester, waren er meer dan duizend brieven te beantwoorden, negen uren per dag om het werk ieder week te doen, en het opzicht over veel bouwwerk. Ook in de hospitalen was er meer werk dan ooit te voren. Er waren 2555 patiënten en 2642 werden in hunne woningen bezocht. Er waren 4221 nieuwe patiënten, die 6618 bezoeken terug brachten. Er werden 800 operaties gedaan. Aan al deze duizenden werd de boodschap des heils gebracht.

God gaf ons meer vrucht dan ooit te voren. In onze meest ontmoedigde tijden hoorden wij van hen, die in het koninkrijk gebracht waren. Op zekeren Zondag was ik zeer neerslachtig omdat de vrucht zoo gering was. In den morgen van dien dag woonde ik de inwijding bij van een nieuwe kerk in Amoy. Daar zag ik een man van wien ik een gezwel van 50 pond had weggenomen. Het deed mij goed hem te zien en ik was te meer verheugd, toen hij mij zeide, dat hij en zijn gezin tot het Christendom waren overgekomen. Ik vroeg mijn assistent David, waarom hij mij niet aangemoedigd had door mij van dezen patiënt te spreken. Hij antwoordde, dat deze man niet de eenigste was waarvoor ik dankbaar kon zijn, want er was een ander vroeger patiënt in de vergadering, een jonge man, die niettegenstaande tegenstand in huis, een oprecht christelijk leven leidde. Niet lang geleden was ik in een andere kerk. Daar zag ik een vroeger patient, voor wien ik het middel geweest was om hem van blindheid en den vloek der opium te genezen.

De patiënten zijn ook zeer dankbaar geweest. Van een kleinen knaap had ik een steen weggenomen, die hem vele jaren scherpe pijn veroorzaakt had. Den dag na de operatie stond ik aan zijne sponde, toen hij met een blij gelaat tot zijne moeder zeide: Gelieve den dokter een dollar te geven, omdat hij zoo goed voor mij is. Een dollar voor dien kleinen Chineeschen knaap was een klein fortuin.

Een ander geval was dat van een blinden jongen man, die in wanhoop trachtte zichzelven van het leven te berooven. Zijn leven werd behouden, ofschoon wij hem het gericht niet konden teruggeven. Maar in het hospitaal boorde hij van Christus. Hij was in Amoy werkzaam geweest, toen hij blind werd. Hij woonde 300 mijlen ver weg, eene reis over de bergen van minstens 13 dagen. Wij verzamelden geld voor hem onder onze Chineesche vrienden en zonden hem naar huis onder geleide van zijne moeder. Hij verliet ons dankbaar maar bedroefd. Wellicht brengt hij het evangelie tot zijne dorpelingen, die nooit te voren van Christus gehoord hebben.

O, dat gij bij mij kondet zijn, wanneer de windselen van de oogen der blinden afgenomen worden, wier gezicht hersteld is. Een man, wiens geval bijna hopeloos was, toen hij voor de eerste keer in jaren iets zag, dat hij in zijne hand had (een lucifer) was zoo aangedaan, dat zijn aangezicht straalde van blijdschap. Eene vrouw, die tien jaren blind geweest was, werd een naald gegeven om er een draad in te doen. Toen zij er in geslaagd was gilde zij luider van blijdschap.

Het werk in het hospitaal heeft zelfs het hart van den heiden geroerd. Eene vrouw, de negende weduwe van een mijner vroeger patienten, heeft een Vrouwen Hulp Vereeniging opgericht om de armen in mijn hospitaal te helpen. De leden zijn vijf der andere weduwen van haar overleden man, drie vrouwen van een der zonen van haar man, en de drie vrouwen van hare nichten. Verleden jaar gaven zij mij $ 210.

Het hospitaal is andermaal te klein geworden. Door de oude kapel als een wijk te gebruiken en een nieuwe kapel te bouwen, kunnen wij aan twintig patienten meer plaats geven. Dit gebouw is nu in aanbouw en het geld is òf beloofd of reeds disponibel.

Onlangs hebben wij een klein paviljoen gebouwd voor behandeling in de open lucht van tuberculose patienten. Wij hebben het »Juliana Paviljoen« genoemd naar de kleine Hollandsche Prinses. Onze eerste patiënt was een onzer weesmeisjes, bij wie de ziekte te ver gevorderd was om haar te redden. De tweede was een zeer lief meisje van zeventien jaar, wier leven werd verlengd, doch die wij wellicht niet zullen kunnen genezen.

Toen de inboorling-christenen zagen, wat er gedaan werd voor de vrouwelijke tuberculose-patienten, schreven zij dadelijk in voor het bouwen van een soortgelijk paviljoen voor mannen. Dit is nu in aanbouw.

Een rijk Chineesch patiënt verzocht mij plannen te maken voor een nieuw huis dat hij wilde bouwen. Ik had waarlijk geen tijd om dit te doen, maar kon het ook niet weigeren en hem beledigen, daar hij dikwijls het hospitaal hielp. Eer de plannen voltooid waren gaf hij mij $ 1000 voor deselve. Dit zal worden besteed voor het koopen van een nieuw waterwerk systeem, 't welk wij grootelijks noodig hebben. Het zal meer dan $ 2000 moeten kosten. De vrienden in Nederland hebben ons in staat gesteld om te betalen wat er nog tekort schoot.

Een ander Chineesch patiënt gaf ons het gebruik van een mooi paard. De tijd voor het bezoeken van patiënten buiten het hospitaal wordt zoodoende veel verkort. Hij gaf mij niet alleen het paard en den zadel, maar betaalt ook voor het onderhoud.

Een aantal vrienden, waaronder onze Amerikaansche consul, hebben ons in staat gesteld een »motorsboot te bouwen. Dit is voor ons van groot nut geweest om in de haven rond te varen, sparende ons meer dan de helft van den vroegeren tijd, dien wij noodig hadden.

Ons »dispensary« (apotheek) te Tek-Chiu Kha, in de stad Amoy, was een gevaarlijke bouwval geworden. Een nieuw, zeer ruim geschikt gebouw is opgericht. Het is gebouwd van »concretes staal, hout en harde baksteen. Het is wellicht het beste gebouw voor het doel in China. Het kost ongeveer $ 1800, en behalve $ 200 is het betaald van gelden, die rijke Chineezen mij gegeven hebben voor geneeskundige diensten.

Andere Chineesche vrienden hebben mij $ 500 gegeven voor een electrische inrichting voor de verlichting der operatiekamer in sommige der voornaamste afdeelingen.

Een andere zegen is de komst van Dr. Andrew Bonthuis. God geve, dat Christus door hem duizenden den zegen der verlossing moge brengen.

Nu, indien na het lezen van het bovenstaande, gij niet gevoelt, dat God ons grootelijks gezegend heeft, dan ben ik het niet met u eens. Het zou bijna te veel zijn te verwachten, indien er geen tegenspoeden waren geweest. Sommigen waren harde en zeer bittere beproevingen. Maar God heeft alle dingen wel gemaakt. Deze zullen wij trachten te herinneren en dankbaar voor deselve te zijn. Wij zullen trachten de beproevingen te vergeten."

Waarlijk, Dr. Otte werkte zoolang als het dag was.

Winckel.

Voor Kinderen.

AAN VRAGERS.

Van onze lezeres L. W. de W. M. te R. in Noord-Amerika, kregen we dit briefje:

„Gaarne zou ik op de hier onderstaande vraag een antwoord in de *Heraut* zien. Wees u zoo vriendelijk en zeg het verschil tusschen een ellendige, een ellendeling en een banneling. Op de catechisatie wordt ons geleerd dat een ellendeling iemand is die uit zijn Vaderland verbannen is, en nu zouden wij gaarne willen weten hoe u er over dacht".

Het woord *ellende* bestaat uit twee deelen, waarvan het eerste beduidt *ander* en het tweede *land* (dit *el* vinden we nog in ons woord *elders* en het Engelsche *else* d. i. anders).

Wie in ellende was, was dus uit het land; niet voor zijn genoegen, maar verdreven of gebannen. Een ellendige is dus eigenlijk iemand die uitlandig is, in een ander land woont, maar steeds met de beteekenis van tegen zijn zin.

Ik vermoed, dat dit ook ongeveer op de catechisatie is gezegd. Zooals de brief het meedeelt, zou het echter bepaald onjuist wezen, want ellende en ellendige hebben de oude beteekenis lang verloren, en beduiden nu een droeven toestand of iemand die zich daarin bevind. Het afgeleide ellendeling is een betrekkelijk jong woord, ter aanduiding van iemand, wiens handelingen groote verontwaardiging wekken.

Het doet ons genoegen, dat onze lezeres niet het verachtelijk voorbeeld volgt van sommige Nederlanders in Amerika, die zich hun taal en afkomst schamen. Er is trouwens alle reden op die beiden trotsch te zijn.

Van A. C. te G. kregen we drie vragen te gelijk. Zij luiden:

1e. Heeft de uitdrukking „Hij kent zijn Pappenheimers" een historische beteekenis, en zoo ja, welke?

2e. Bij het lezen van berichten over de V. S. van Noord Amerika stuit ik dikwijls op de uitdrukking van „toepassing der Monroeleer". Zoudt u hiervan de verklaring kunnen geven?

3e. In de bladen leest men soms, dat van groote feiten en gebeurtenissen een „Blauwboek", „Groenboek", „Geelboek" enz. is opgemaakt. Wat wil dat zeggen?

No. 1. In den dertigjarigen oorlog in Duitschland (1618 tot 1648) onderscheidde zich aan de Roomsch keiserlijke zijde de veldheer Pappenheim, die de Walen onder zijn bevel had, welke zich o.a. berucht maakten bij het bloedbad van Maagdenburg. Pappenheim kende zijn soldaten, was bij hen zeer bemind, en wist volkomen wat hij met hen kon uitvoeren. De uitdrukking wil dus zeggen: Hij weet wat slag menschen hij voor heeft, en wat men met hen kan uitvoeren.

No. 2. Monroe was een president der Vereenigde Staten, die leefde in 't begin der vorige eeuw.

Hij was van meening, dat in Amerika geen bemoeienis of inmenging van Europeesche Mogendheden moest geduld worden, en vooral de Vereen. Staten daartegen hadden te waken. Deze meening heeft in Amerika veld gewonnen, en wordt toegepast tot op den huidigen dag. Zij beduidt, dat alleen de Amerikanen in Amerika zeggenschap zullen hebben, wat dan ook na den jongsten oorlog met Spanje nog in meerdere mate dan vroeger het geval is.

No. 3. Deze namen danken eenvoudig hun oorsprong aan de kleur van het omslag, waarin de bedoelde stukken verschijnen, en die afwisselend is.

Hierbij mag echter opgemerkt, dat het oud-Hollandsche woord *blauwboekje* iets geheel anders beteekend. Wel ontleende het ook zijn naam aan de kleur van het omslag, maar de inhoud was gemeenlijk een strijd- of een schotschrift, waarin deze of geene persoon of zaak vinnig werd doorgestreken.

De heer F. J. W. schrijft:

„Naar aanleiding van een uitweiding in uw „Voor Kinderen" in de *Heraut* van 24 dezer ben ik zoo vrij, u een nadere inlichting te vragen, t. w. over de woorden: vrijer en vrijster. Ik dacht, dit zijn menschen, die 't werkwoord „vrijen" in praktijk brengen. U hebt wel eens verteld dat dit werkwoord afkomstig was van „Freia", de godin met twee aangerichten.

Echter zou volgens uw verklaring in de *Heraut* een „vrijster" een meisje zijn, dat nog „vrij" is. Daar dit een beetje „hokt" kom ik wat naderen uitleg vragen".

Onze geachte lezer begrijpt dat het moeilijk gaat dit hier grondig te behandelen. Toch kan dit gezegd:

Er bestaat een oud woord *vrij* d. i. met *rede* gelaten, onbelemmerd, onbeperkt. Hiervan komt *vrijer*, *vrijster*, d. i. personen die nog vrij, niet aan een ander door den huwelijksband verbonden zijn. Nog hoort men wel zeggen: „een vrijgezel", „een vrije jongen" voor: een ongehuwde. Zulk een persoon nu heette vroeger als 't een man was een *vrijer*, en een vrouw een *vrijster*.

Ook bestaat er een werkwoord *vrijen* oudtijds *vrien*, d. i. naar iemands liefde dingen, en heette de Germaansche godin der liefde *Freya*. Daar nu de verliefden of „vrijenden" meestal „vrijen" d. i. nog ongehuwden waren, ging het eene begrip op het andere over, wat in de taal meer gebeurt. Of er echter geen verband bestaat